

Kant Felsefesi -II: Pratik Felsefe Metinleri

Giriş: Pratik Aklın Bir Eleştirisinin Düşüncesi Üzerine

Aklın teorik kullanılışı sırf bilme yetisinin nesneleriyle uğraşıyordu ve aklın, bu kullanılışı bakımından bir eleştirisi, aslında yalnız s a f bilme yetisiyle ilgiliydi. Çünkü bu yeti, daha sonra doğrulanan bir kuşkuyu, yani kolayca sınırlarını aşarak ulaşamayacak nesneler ya da birbiriyle çelişen kavramlar arasında kendini yitirdiği kuşkusunu uyandırıyor. Aklın pratik kullanılışında durum farklıdır. Bu kullanılıшта akıl, tasarımların karşılığı olan nesneleri meydana getiren ya da kendini (doğal yeti buna yeterli olsa da, olmasa da) bu nesneleri meydana getirmek üzere belirleyen —yani kendi nedenselliğini belirleyen— bir yeti olan istemenin belirlenme nedenleriyle uğraşır. Çünkü, hiç olmazsa burada, akıl istemeyi belirlemeye yeterli olabilir ve yalnız istemek söz konusu olunca, aklın hep nesnel gerçekliği vardır, öyleyse sorulacak ilk

soru şudur: saf akıl kendi başına istemeyi belirlemeye yeterli olabilir mi, yoksa akıl istemenin ancak deneysel-koşullu olarak mı belirleme nedeni olabilir? Bu noktada saf aklın eleştirisiyle haklı çıkarılan, ama deneysel olarak ortaya konamayan bir nedensellik kavramı, yani ö z g ü r l ü k kavramı işe karışır. [Kant 2014: 16]